

Oponentský posudek disertační práce

Romana Míčky

Michael Novak a Patrick Buchanan

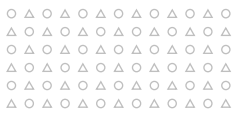
jako významní představitelé současného amerického politického katolicismu

Disertační práce Romana Míčky je zajímavým vhledem do barvitého světa amerického (katolického) konzervatismu, do světa, jehož mnohotvárnost máme z českého prostředí často tendenci vnímat jednorozměrně, zploštěle a zjednodušeně. R. Míčka se pokusil zprostředkovat výsek soudobého amerického konzervativního myšlení na příkladu publikační činnosti dvou jeho výrazných postav – Michaela Novaka a Patricka J. Buchanana.

Tento výběr ale není nutně jediný a nezpochybnitelný – nezpochybnitelný je snad ve vztahu k (části) názvu disertační práce. Není totiž zcela jasné, co měl tento výběr ilustrovat – zda předně konzervatismus (což by vyplývalo ze samotného obsahu práce, nikoli však z názvu), nebo politický katolicismus (jak by vyplývalo z názvu, ne nutně z obsahu). Aby byl dobře dokumentován konzervatismus, zřejmě by bylo nutné, aby byl představen někdo mimo katolickou tradici (ať již protestant, nekřesťan nebo zcela mimo náboženské tradice); aby byl dokumentován americký politický katolicismus, bylo by nutné představit někoho mimo konzervativní proud. Ve skutečnosti ale R. Míčkovi nešlo o představení politického katolicismu či konzervatismu – ty mu sloužily jako vhodný rámec pro zařazení dvou nepřehlédnutelných politických filozofů/teoretiků. Pro následnou publikaci práce by bylo dobré tuto skutečnost zohlednit v názvu a vyhnout se tak zbytečným výtkám a pochybnostem.

Další má výtka směřuje k obsahu práce. Ta je (mimo nečíslovaný úvod a závěr) rozdělena do sedmi kapitol – katolicismus v USA a jeho politické souvislosti; život, dílo a proměny myšlení Novaka a Buchanana; postoje Novaka a Buchanana k demokracii a americkému politickému systému; Novak a Buchanan o ekonomických otázkách; Novak a Buchanan o zahraniční politice; Novak a Buchanan o náboženství, katolicismu a sociálním učení církve; Novak a Buchanan – spor o podstatu konzervatismu. Ve všech případech jde o jasně oddělené a důležité oblasti, které odpovídají na stanovené výzkumné otázky. Pomohlo by ale, kdyby bylo explicitně vysvětleno, proč byly položeny

pouze a právě tyto otázky, resp. proč bylo jejich politické myšlení zkoumáno právě v těchto oblastech. Šlo o autorovo předběžné čtení, na jehož základě vymezil právě tyto okruhy? Šlo o odkaz na někoho jiného? Jiné oblasti nejsou zajímavé, resp. možná ani komparovatelné? Pozor – nejde o kritiku obsahu, oponent se domnívá, že byly skutečně vybrány ty nejdůležitější oblasti; jen se vtírá otázka, zda náhodou nejsou i jiné, nepokryté – kupř. ochrana životního prostředí, fungování vzdělávacího systému apod.

Za nepřiliš podařenou považuji pasáž věnovanou Buchananovu postoji ke svobodnému trhu – z velké části kapitol vyplývá, že má se samotnou koncepcí svobodného trhu problém, aby to nakonec bylo uvedeno na pravou míru, že má Buchanan problém s liberálním mezinárodním obchodem, nikoli s volným trhem uvnitř jedné země.

Informace o poměru Buchanana k Benediktu XVI. ohledně přístupu k předkoncilní liturgii a poměr k ultrakonzervativním kruhům (s. 146) nepatří do kapitoly o sociálním učení církve.

V leckterých situacích je práce poněkud stylisticky neobratná – viz pasáž o antisemitismu na s. 81. Z prvních slov je zřejmá až jakási nevyargumentovaná kritika Buchananových názorů na židovskou otázku, aby byla vzápětí zmírněna (opravena) další větou.

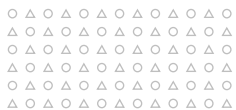
Snad nejzávažnější výhrada směřuje k celkovému vyznění práce – je to sterilní, beznázorová práce, čistá komparace; autor nepředkládá nic vlastního, s čím by šlo souhlasit či nesouhlasit. Přitom např. odkaz na práci P. Barši (s. 166-167) ukazuje, že lze i v tomto směru psát názorové a kritické práce.

Otázka k obhajobě:

- 1) Do jaké míry oba filozofové rozlišují mezi „americkou demokracií“ a „americkou republikou“ – resp. do jaké míry rozlišuje autor disertace?
- 2) Proč považuje autor výrok W. Wilsona ohledně zamlčení faktu přítomnosti 3 milionů Němců v ČSR: „Proč, Masaryk mi to nikdy neřekl!“ za nadnesený a takřka nevěrohodný (s. 119)?
- 3) Jak lze zařadit koncept „culture wars“ (s. 157) nikoli pouze do americké, ale celoevropské tradice a debaty?
- 4) Proč by měl být v rozporu sekularistický charakter Kennedyho inaugurační řeči s konceptem občanského náboženství (s. 168)? Vždyť občanské náboženství může být výrazně sekulární!

Ke gramatické ani formální stránce textu nevznáším zásadní výhrady; snad jen k výrazně vyššímu počtu odkazů, jež jsou ne vždy nebytné (viz opakované obecné odkazy na knihu či článek, kdykoli se v textu obecně zmíní).

Přestože předchozí části posudku mohou působit výrazně kriticky, vcelku považuji předloženou práci za zajímavý příspěvek, který obohacuje naše poznání stavu přemýšlení o světě a politice ve významném segmentu soudobého politického myšlení. Autor prokázal schopnosti systematické práce s prameny a literaturou. **Disertační práci R. Míčky jednoznačně doporučuji k obhajobě.**

doc. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

V Brně, 29. dubna 2014

